



Utanríkismálanefnd Alþingis
Alþingi, nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 3. maí 2017

Umsögn um þál.till. um fullgildingu fríverslunarsamnings milli EFTA-ríkjanna og Filippseyja (þskj. 365, 263. mál á 146. löggj.þ.)

Vísað er til erindis skrifstofu Alþingis í dag, 3. maí 2017, þar sem utanríkismálanefnd sendi til umsagnar tillögu til þingsályktunar um fullgildingu fríverslunarsamnings milli EFTA-ríkjanna og Filippseyja, 263. mál.

Íslandsdeild Amnesty International er ekki mótfallin umræddum fríverslunarsamningi og leggst ekki gegn fyrirliggjandi stjórnartillögu um að Alþingi álykti að heimila ríkisstjórninni að fullgilda hann fyrir Íslands hönd.

Hins vegar gefur tillagan tilefni til að benda á að rannsóknir Amnesty International sýna að víðtæk mannréttindabrot eru framin af hálfu og í nafni stjórnvalda á Filippseyjum. Má í þessu sambandi einkum vísa til eftirtalinnna skýrslna samtakanna:

- Ársskýrsla Amnesty International 2016/7¹ þar sem meðal annars er fjallað um helstu mannréttindabrot sem stjórnvöld á Filippseyjum stunda nú:
 - Þegar í kjölfar þess að Rodrigo Roa Duterte tók við embætti forseta þann 30. júní 2016 hófu stjórnvöld á Filippseyjum ofbeldisfulla herferð gegn þeim sem grunaðir voru um brot gegn þarlanda eiturlyfjalöggjöf. Hefur þessi herferð leitt til dauða þúsunda borgara en meirihluti þeirra hefur verið skotinn til bana á götum úti af óþekktum byssumönnum. Flestir hinna látnu voru ungir menn, grunaðir um að nota eða selja neysluskammta af eiturlyfjum. Þá hefur umrætt „stríð gegn eiturlyfjum“ að sögn leitt til þess að 800.000 manns hafi „gefið sig fram við yfirvöld“ af ótta við að þeir yrðu skotmörk í umræddri herferð. Hefur herferðin leitt til þess að fangelsi eru mörg hver yfirfull.
 - Manndráp á fréttafólki hafa haldið áfram og voru að minnsta kosti þrjú blaðamenn myrtir á nýliðnu ári. Enn hefur enginn verið ákærður í tengslum við mannrán og fjöldamorð á 32 fréttamönnum á árinu 2009.
 - Pyndingar og önnur ill meðferð á fólki í varðahaldi, auk óhóflegs ofbeldis af hálfu lögreglu, eru viðvarandi á Filippseyjum. Á nýliðnu ári féll á hinn bóginn í fyrsta sinn dómur yfir lögregluþjónum á grundvelli löggjafar frá árinu 2009 sem leggur refsingar við pyndingum.
- Framlag Amnesty International til reglulegu heildaryfirferðar mannréttindaráðs

¹ Amnesty International's Report 2016/17 The State of the World's Human Rights, útg. 22. febrúar 2017. Kafllann í skýrslunni um Filippseyjar má nálgast á heimasíðu samtakanna, á slóðinni <https://www.amnesty.org/en/countries/asia-and-the-pacific/philippines/report-philippines/>



Sameinuðu þjóðarinnar um ástand mannréttindamála á Filippseyjum (Universal Periodic Review 27 – UPR27)², sem mun fara fram nk. mánudag, 8. maí 2017. Í framlagi Amnesty er einkum vakin athygli á fyrrnefndum manndrápum án dóms eða laga sem stjórnvöld á Filippseyjum standa nú fyrir í nafni herferðar þeirra gegn eiturlyfjum. Þá hafi stjórnvöld á árinu 2012 lýst því yfir að þau myndu grípa til aðgerða til að stemma með lögum stigu við refsileysi vegna ofbeldisfullra mannshvarfa en enn hafi engar sakfellingar átt sér stað á grundvelli þeirrar löggjafar. Enn fremur er vakin athygli á víðtækum pyndingum og illri meðferð á fólki í nauðungarvist. Loks er í framlagi Amnesty meðal annars bent á slælega framkvæmd á úrbótum þarlanda stjórnvalda til að tryggja konum jafnan rétt til heilbrigðisþjónustu og aðgengi að getnaðarvörnum, auk þess að vara við afleiðingum af áformaðri lagasetningu um algert bann við fóstureyðingum. Vísu má sérstaklega til lýsinga á bls. 7-10 um ástand mannréttindamála á Filippseyjum í framangreindum málaflokkum.

- Loks má nefna nýja skýrslu um hin víðtæku manndráp í nafni herferðar stjórnvalda í Filippseyjum gegn eiturlyfjum³, en í skýrslunni er meðal annars fjallað um þau dráp sem eiga sér stað á grundvelli 'dauðalista' sem yfirvöld safna nöfnum á með því að ganga hús úr húsi; ýmis manndráp lögreglu af yfirlögðu ráði; auk morða sjálfskipaðra vígasveita í nafni herferðarinnar. Talið er að hópur myrtra telji nú þegar fleiri en 8.000 einstaklinga.

Að auki má benda á að í öldungadeild þjóðþings Filippseyja er nú til meðferðar frumvarp um að taka á ný upp dauðarefsingar, en sú refsing var aflögð þar í landi á árinu 2006. Frumvarpið hefur þegar verið afgreitt af fulltrúadeild þingsins og leitar Amnesty International nú leiða, ásamt öðrum mannréttindasamtökum og mörgum ríkisstjórna heims, til að þrýsta á Filippseyjar að láta af þessum áformum⁴.

Íslandsdeild Amnesty International skorar á íslensk stjórnvöld, þar á meðal á Alþingi og utanríkismálanefnd hennar, að nýta þau tækifæri sem þeim kunna að gefast til að vekja athygli á versnandi stöðu mannréttindamála á Filippseyjum, að hvetja þarland stjórnvöld — þar á meðal í tengslum við umræddan fríverslunarsamning og framkvæmd hans — til að gera úrbætur í þeim málum og að leggja öðrum ríkjum lið við að setja slíkan þrýsting á stjórnvöld á Filippseyjum.

Það er eðlilegt að það komi í hlut frjálsra ríkja, þar sem mannréttindi njóta almennrar viðurkenningar, að vera í fararbroddi þeirra sem hvetja ríkisstjórnir sem ekki virða mannréttindi til að ráða á því bót.

Virðingarfyllt,

Hörður Helgi Helgason, formaður

² *Philippines – Amnesty International submission for the UN Universal Periodic Review: 27th Session of the UPR Working Group, April/May 2016*, útg. 1. september 2016, s. 3-4, sjá <https://www.amnesty.org/en/documents/asa35/5445/2016/en/>

³ *Philippines: "If you are poor, you are killed": Extrajudicial killings in the Philippines' "War on drugs"*, útg. 31. janúar 2017.

⁴ *Filippseyjar: Dauðarefsingin er ómannúðleg, ólögleg og gagnslaus leið til að berjast gegn fíkniefnum*, birt 9. mars 2017, sjá <https://www.amnesty.is/starfid-okkar/frettir/filippseyjar-daudarefsingin-er-omannudleg-ologleg-og-gagnslaus-leid-til-berjast-gegn-fikniefnum/>